

μένην τὴν διαφοράν, ἐὰν δὲ αὕτη ἦτο ὑπέλαπτον τοῦ δανεισθέντος ποσοῦ, τότε ὁ ἐνάγων νὰ λαμβάνῃ τὸ κτήμα, ἐξοφλουμένου οὕτω μερικῶς τοῦ δανείου, ἥτοι μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς ἀξίας τοῦ κτήματος, διὰ δὲ τὸ ὑπόλοιπον ποσὸν νὰ ἐξακολουθῇ νὰ παραμένῃ ἡ ἐναγομένη ὀφειλέτις του.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Προφανῶς ἐνταῦθα παρενέβη ὁ Καδῆς, διότι θὰ προσέφυγεν εἰς αὐτὸν ὁ ἐνάγων. Ἡ γενομένη ὁμῶς ἀποδεκτὴ ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως λύσις, φαίνεται ὅτι δὲν ὠφείλετο εἰς πίεσιν τοῦ Καδῆ, ἀλλ' ἦτο ἐφαρμογὴ τοῦ ἰσχύοντος ἐν Μυκόνῳ δικαίου, καὶ σύννομος ἡ αἵτησις τοῦ ἐνάγοντος. Καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο, διότι, ἡμεῖς τοῦλάχιστον, δὲν εὔρομεν ἔγγραφα πλειστηριασμοῦ ἀκινήτων δι' ἐξόφλησιν χρεῶν πρὸς ἰδιώτας. Συνηγήσαμεν μόνον ἔγγραφα πλειστηριασμοῦ ἀκινήτων δι' ὀφειλὰς φόρων ἀπόντων ἐκ τῆς νήσου ὀφειλετῶν (βλ. καὶ τὴν ὑπ' ἀρ. 3 ἀπόφασιν). Ὅσον ἀφορᾷ τὰ πρὸς ἰδιώτας χρέη, σύνηθες μέσον ἐξοφλήσεως διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἀπορίας χρημάτων ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου πρὸς τοῦτο ἦτο, ἐλαφρῶς τροποποιημένη, ἡ *datio in solutum* (Νεαρά Ἰουστ. IV, 3. Ἀθανασίου τοῦ Σχολαστικοῦ τίτλ. ΙΕ' (HEIMBACH, Ἀνέκδοτα, I, 153), Ἀρμ. 3. 5. 91), ἣτις ἐξωμοιοῦτο πρὸς ἀγοραπωλησίαν καὶ προήρχετο ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ δικαίου (Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, Ἱστορία καὶ Εἰσηγήσεις, ἐνθ' ἀν., 994).

5. Ρουσουνέλλαινα = ἀνδρωνυμικόν, ἡ σύζυγος τοῦ Ρουσουνέλλου.

6. ριάλια = ριάλι ἢ ρεάλι ἦτο τὸ ἰσπανικὸν ἀργυροῦν τάλληρον Φιλίππου τοῦ Δ' (1621 - 1665). Τοῦτο κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ἐταυτίζετο πρὸς τὸ τουρκικὸν γρόσιον (περὶ αὐτοῦ βλ. ὑπὸ τὴν ὑπ' ἀρ. 1 ἀπόφασιν), ἔχον τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὴν ἰδίαν περιόδου ἀξίαν, ἥτοι 7 χρυσῶν φράγκων (Δ. ΠΑΣΧΑΛΗ, Κυκλαδικὰ θέσμια, ἐνθ' ἀν., 237 σημ. 2 καὶ 240 - 1 σημ. 3).

19. ρεφάρη = ἐκ τοῦ ἰταλ. *rifare*, ἐπανορθῶ, ἀποζημιῶ.

17

Κῶδιξ Μ. 136. Πρωτότυπον. Ἀπόφασις τοῦ Βοεβόδα Μυκόνου τῆς 16 Ἰουνίου 1672.
Διάδικοι. Νικόλαος Καλαφάτης — Γεώργιος Στάθης.

Ἐπιστροφὴ τιμήματος λόγῳ ἐκνικήσεως τοῦ πωληθέντος.

Εἰς δόξα Χριστοῦ, ἀμὴν. 1672 Ἰουνίου 16||² κατὰ τὴν συνήθειαν Μυκόνου.

||³ + Τὴν σήμερον ὁ ἐκλαμπρό(τα)τος ἡμῶν ἀφέντης Μιχαὴλ Καναβοῦτζος, βοῖβόντας||⁴ καὶ ἐξουσιαστῆς τῆς παρό(ν) νήσου Μυκόνου, ὁποῖος ἐρχόμενος εἰς τὴν ἀκρόασιν τῆς ἐξέωλη||⁵σις τῆς διαφορᾶς γενομένης ἀνάμεσα τοῦ μάστορος Νικολοῦ Καλαφάτη καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος||⁶ ὁ κύριος Γεώργιος Στάθης. Ἀφορμὴ διὰ ἓνα κομμάτι πρᾶμα ὀνόματι περιβόλι, ὅπου||⁷ ὁ ἄνωθεν Γεώργιος τὸ εἶχεν κληρονομίαν ἀπὸ τὴν ἀνεψιὰ

αὐτοῦ, συβία τοῦ μισέρ Μάρκου||⁸ Φούσκουλου. Εἰς τὸ ὅποιο ὁ ἄνωθεν Φώσκουλος εἶχεν τέκνον καὶ ζῶντος τῆς μητρὸς αὐ||⁹τῆς ἀπέθανεν, ὁμοίως καὶ ἡ μητέρα αὐτοῦ, τοῦ ἄνωθεν παιδίου. Καὶ κατὰ τὴν συ||¹⁰νήθεια καὶ κουσουέτα τοῦ καιροῦ ἐκεῖνου ἀγκαλῶν ὁ ἄνωθεν Γεώργης τὸν ἄνω προλεγό||¹¹μενον Φώσκολον κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ πανιερωτάτου ἀφεντὸς ἡμῶν κ(υρίο)υ Ἀθα||¹²νασίου Σίφνου καὶ Μυκόνου καὶ ἐτέρων ἀφεντῶν κριτάδων, ἐκληρονόμησεν τὸ||¹³ ἄνωθεν περιβόλι ὡς προσσιμώτερος ἐδικὸς τῆς ἀνιψιάς αὐτοῦ, τὸ ὅποιο τὸ ἐπού||¹⁴λησεν τοῦ ἄνωθεν Καλαφάτη διὰ πρέτζιο (ριάλια) 71, ὡς καθὼς διαλαβάνει τὸ στρου||¹⁵μέντον του. Καὶ τὴν σήμερον, ἀλλάζοντας ὁ καιρὸς τοῦ νόμου καὶ ἀνγκαλῶν ὁ ἄνωθεν||¹⁶ προλεγόμενος Φούσκολος τὸν ἄνωθε Νικολὸν εἰς τὸν σοφώτατον ἀφέντην καδῆ Παρο||¹⁷ναξίας καὶ Μυκόνου, κατὰ τοὺς νόμους αὐτῶν ἐποφάσισεν διὰ νὰ κληρονομήσῃ τὸ τέ||¹⁸κνον αὐτοῦ ὁ ἄνωθεν Φώσκολος, παίρνοντας τὸ ἄνωθεν περιβόλι. Ὅποῖος ὁ ἄνωθεν||¹⁹ Νικολὸς τὴν σήμερον ἐνεφανιστήκασιν εἰς τὴν ἄνωθεν δικαιοσύνη διὰ νὰ δικαιοκριθοῦσι,||²⁰ ὡς καθὼς ἐθέλασιν μιλήσου καὶ |δικαιολογηθοῦσιν ἐμπροσθεν εἰς τὸ ἄνωθεν κριτήρι||²¹ον. Ὅποῖος ἄνωθεν κριτῆς καταλεπτῶς καὶ μὲ μεγάλη στόχασιν γροικῶντας τὰ δικαιώμα||²²τα τῶν ἀμφοτέρων καὶ συλλογίζοντας τὸ δίκαιο τοῦ ἄνωθεν Καλαφάτη, διὰ τοῦτο τὸ λοι||²³πόν, τὸ ὄνομα τῆς ἀγίας Τριάδος, κράζει, κρίνει καὶ ἀποφασίζει διὰ νὰ εἶναι ὁμπλιγᾶδος||²⁴ ὁ ἄνωθεν Στάθης διὰ νὰ πλερώσῃ τὸν ἄνω προλεγόμενον Καλαφάτη τὸν ἀριθμὸν τὴν||²⁵ ἀγορὰ τοῦ ἄνωθεν περιβολίου, νὰ πιάσῃ σπίτι καὶ ἕτερα ἕως τὴν ἄνωθεν ἀποπληρω||²⁶μή. Ὅποῖος ἄνωθεν Γεώργης [ὡποῖος κυρ γεώργις] στρεχτὸς ὑπόσχεται ὡς ἄνωθεν||²⁷ καὶ τὰ ἐξῆς. Ἐτζι ἔκρινεν καὶ ἐποφάσισεν καὶ θέλει ἀπογράψῃ καὶ ὑπὸ χειρὸς |σ|του.

||²⁸ Μιχάλης Καναβοῦτζος ἀποφασίζω τ' ἄνωθεν καὶ διὰ χειρὸς μου ὑπόγραψα.

||²⁹ Ἐγὼ παπα Γεράσιμος Βίδος καντζηλλιέρης ἔγραψα.

⁸ μίχαηλ||²⁸ μιχαλης καναβουτζος αποφασίζω τανόθεν καὶ δια χιρός μου υπωγραψα||²⁹ Εγὼ παπα γεράσιμος βίδος καντζιλιέρης έγγραψα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. Ὑπῆρχε προικῶν περιβόλιον τῆς ἀποθανούσης συζύγου τοῦ Μάρκου Φωσκόλου, ἀνεψιάς δὲ τοῦ ἤδη ἐναγομένου. Αὕτη εἶχεν ἐκ τοῦ μετὰ τοῦ Μ. Φωσκόλου γάμου τῆς τέκνον, ὅπερ ἀπέθανε διαρκοῦντος τοῦ γάμου, ἔπειτα δὲ καὶ ἡ μήτηρ του. Ὁ ἐναγόμενος, ὡς κληρονόμος τῆς ἀδιαθέτου καὶ ἄνευ τέκνων ἀποβιωσάσης ἀνεψιάς του, εἶχεν ἐναγάγει ἐνώπιον τοῦ ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου Μυκόνου τὸν σύζυγόν της Μ. Φώσκολον, κατέχοντα τὸ προικῶν τοῦτο περιβόλιον καὶ ἀξιοῦντα ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ κληρονόμος, ζητῶν τὴν ἀπόδοσιν τοῦ περιβολίου. Ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης εἶχεν ἐκδοθῇ ἡ ὑπ' ἀρ. 1 ἀνωτέρω ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ ἐπισκοπικὸν δικαστήριον, στηριζόμενον εἰς τὰ ἔθιμα, ἀνεγνώριζε τὸν ἤδη ἐναγόμενον

κληρονόμον τῆς συζύγου τοῦ Μ. Φωσκόλου. Ὁ τελευταῖος ὅμως δὲν παρεδέχθη τὴν ἀπόφασιν ταύτην καὶ ἐνεκάλεσε τὴν ὑπόθεσιν ἐνώπιον τοῦ ἐν Νάξῳ ἐδρεύοντος Καδῆ Παροναξίας καὶ Μυκόνου. Ὁ Καδῆς, ἐφαρμόζων τὸν ἀντίθετον Ὁθωμανικὸν νόμον (αὐτὴν τὴν ἐννοίαν ἔχει ἡ φράσις «ἀλλάζοντας ὁ καιρὸς τοῦ νόμου»), ἀπεφάνθη ὅτι κληρονόμος τῆς συζύγου εἶναι ὁ Μ. Φωσκόλος, καὶ ὄχι ὁ πλησιέστερος συγγενής, ἐναγόμενος. Τὸ κληρονομαῖον ὅμως περιβόλιον κατὰ τὸ μεσολαβῆσαν χρονικὸν διάστημα μεταξὺ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου καὶ τῆς τοῦ Καδῆ, ὁ ἐναγόμενος εἶχε πωλήσει πρὸς τὸν νῦν ἐνάγοντα Νικόλαον Καλαφάτην, παρ' οὗ ὅμως, μετὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Καδῆ, ἐξενικήθη ὑπὸ τοῦ συζύγου Μ. Φωσκόλου. Κατόπιν τῆς ἐκνικήσεως ταύτης ὁ ἀγοραστής ἐνάγων ζητεῖ παρὰ τοῦ ἤδη ἐναγομένου πωλητοῦ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ καταβληθέντος τιμήματος. Διὰ τῆς ἀποφάσεως διατάσσεται ἡ ἀπόδοσις τοῦ τιμήματος, μέχρι δὲ τῆς ἐπιστροφῆς τούτου χορηγεῖται εἰς τὸν ἐνάγοντα ἀγοραστήν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιληφθῇ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου ἐναγομένου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ὁ ἐναγόμενος, κατὰ τὴν ἀπόφασιν, δέχεται νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ τίμημα, μέχρι δὲ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτοῦ χορηγεῖται εἰς τὸν ἐνάγοντα τὸ δικαίωμα «νὰ πιάσῃ σπίτι καὶ ἕτερα (ὑπόλοιπον περιουσίαν τοῦ ἐναγομένου) ἕως τὴν ἄνωθεν ἀποπληρωμή». Ποῖον ἐξασφαλιστικὸν μέτρον νοεῖται διὰ τῆς φράσεως ταύτης, δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν βεβαιότητα. Θεωροῦμεν πιθανώτερον, ὅτι πρόκειται περὶ ἐνεχύρου, ὅπερ κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν συνιστάτο καὶ ἐπὶ ἀκινήτων (βλ. καὶ Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, Νομικά ἔγγραφα Σίφνου, ἐνθ' ἀν., 203 ἐπ.). Πάντως μόνον τὸ μέτρον τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ προσπορίσῃ εἰς τὸν ἐνάγοντα, ἐν μὴ ἐξοφλήσει του, τὴν κυριότητα ὡς *datio in solutum* τῶν ἐν λόγῳ περιουσιακῶν στοιχείων. Τοῦτο προκύπτει σαφῶς ἐκ τῆς φράσεως «ἕως τὴν ἄνωθεν ἀποπληρωμή». Πῶς ὅμως θὰ ἐγίνετο ἡ ἱκανοποίησις τοῦ ἐνάγοντος ἐν παρατεινομένῃ ὑπερήμερίᾳ τοῦ ἐναγομένου; Ἡ ἀπόφασις οὐδὲν σχετικὸν διαλαμβάνει. Ὑποθέτομεν ὅτι ὁ ἐνάγων, ἢ θὰ εἶχεν ἐν τῇ μεταξὺ τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιχρήσεως τῶν πραγμάτων τούτων, συμψηφιζομένων τῶν καρπῶν αὐτῶν πρὸς τοὺς τόκους, ἢ καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ ἱκανοποιηθῇ καὶ ὡς πρὸς τὸς κεφάλαιον διὰ *datio in solutum* (βλ. περὶ αὐτῆς τὰ ὑπὸ τὴν ἀμέσως ἀνωτέρω ὑπ' ἀρ. 16 ἀπόφασιν σημειούμενα), ἥτοι διὰ μεταβιβάσεως αὐτῇ τῆς κυριότητος ἐνὸς ἢ περισσοτέρων ἐκ τῶν ἀκινήτων τούτων τοῦ ἐναγομένου ἀξίας ἴσης πρὸς τὸ ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεώς του. Ἐννοεῖται, ὅτι ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει τὰ ὑπολειπόμενα τυχόν μετὰ τὴν κάλυψιν τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ἐνάγοντος ἐνεχυρασμένα ἀκίνητα τοῦ ἐναγομένου θὰ ἠλευθεροῦντο καὶ θὰ ἐπανήρχοντο εἰς τὴν νομὴν τοῦ ἐναγομένου.

3. βοῖθόντας ἢ βοεβόδας (βλ. ἀνωτέρω σελ. 22 καὶ σημ. 3 καὶ σελ. 24 σημ. 1).

14. *πρέτζιο* = ἐκ τοῦ ἰταλ. *prezzo*, τίμημα.

26. *στρεχτός* = ἐκ τοῦ στέργω.

18

Κώδιξ *M. 136*. Ἀντίγραφον. Ἀπόφασις τοῦ Οἰκονόμου Μυκόνου, δύο προκρίτων καὶ τοῦ καν-
τσηλλιέρη, δικαζόντων ὡς ἐπιτρόπων τοῦ Μεγάλου Διερμηνέως Παναγιωτάκη
Νικουσίου, τῆς 14 Ἰουλίου 1673.

Διάδικοι. Λαμπριανὸς Σκορδίλης — ἡ πενθερά του Μαρία χήρα Δ. Νάζου.

Ἀπόδοσις προικός.

Τοῦ Λαμπριανοῦ Σκορδίλη μετὰ τὴν πεθεράν του, 65.

||² [+]
Εἰς δόξα Χριστοῦ, ἀμὴν. 1673 Ἰουλίου 14 κατὰ τὴν συνήθειαν Μυκό-
ν[ου]. Τὴν σήμερον ὁ αἰν[δεσιμώτατος] ||³ παπᾶ Μᾶρκος Κορίνθιος, οἰκονόμος Μυκό-
νου, καὶ ἕτεροι εὐγενέστατοι μισέρ Ἀντώνης [Πετρῆς καὶ] ||⁴ μισέρ Πιέρρος Βιδάλης,
ἐπίτροποι τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ σοφωτάτου ἡμῶν δὲ ἀφθετὸς [κυρίου Πανα] ||⁵ γιώτη,
μέγα διερμηνευτὴ τῆς αὐτοκρατορικῆς βασιλείας, οἱ ὅποιοι ἐρχόμενοι τῆς ἐξέφ[λησις
τῆς] ||⁶ διαφορᾶς γενομένης ἀνάμεσα εἰς τὸν κύρ Λαμπριανὸν Σκορδίλη καὶ ἀπὸ τὸ
ἄλλο μ[έρος] ||⁷ τῆς κερὰ Μαρίας συβίας τοῦ ποτὲ Δημήτρη Νάζου. Ἀφορμὴ διὰ τὸ
προυκίον, ὅπου ἡ ἄνω λ[εγο] ||⁸ μένη Μαρία [[δια]] ἐπρουκοδιάβασεν τῆς κόρης τῆς τῆς
ποτὲ Μπιατρίζας, συβία τοῦ ἄνω προ||⁹ λεγομένου Λαμπριανοῦ, τὸ ὅποιο προκοσύφωνον
καμωμένο διπλοκοντετζιναρισμένο. Καὶ τὴν σή ||¹⁰ μερον ἐπειδὴ καὶ ἡ συβία τοῦ ἄνω
προλεγομένου Σκορδίλη νὰ ἤδωσεν τὸ κενὸν χρέος εἰς τὰς αἰωνίους ||¹¹ μονὰς καὶ νὰ
ἤφησεν τέκνον ἀνήλικον καὶ μετὰ (τα) τὸν θάνατον τῆς μητρὸς αὐτοῦ εἰς ἀπε[ρα]
||¹² σμένον ὀλίγον καιρὸν ἐπέθανεν καὶ αὐτό, καὶ ὁ ἄνω προλεγόμενος Λαμπριανὸς γυ-
ρέβοντας διὰ ||¹³ νὰ κληρονομήσῃ ὅλην τὴν προῦκα [[τῆς μιτρος αὐτῆς]] {συβίας} τῆς
συβίας αὐτοῦ, καὶ μὴ κάνοντας καλὰ ||¹⁴ ἀνάμεσόν τους, ἐνεφανιστήκασιν ἐνμπροσθεν
εἰς τὴν ἄνωθεν δικαιοσύνη διὰ νὰ δικαιοκριθοῦσι καὶ δικαιο ||¹⁵ λογηθοῦσι. Οἱ ὅποιοι
ἄνωθεν ἀφέντες κριταὶ καταλεπτῶς καὶ μετὰ μεγάλη στόχασιν γροικῶντας τὰ δικαίω-
||¹⁶ ματα τῶν ἀμφοτέρων καὶ συλλογίζοντας τὰς συνθήκας καὶ κοντεντζιὸ τοῦ ἄνωθεν
προκοσυμφώνου, τὸ ||¹⁷ ὅποιο κατὰ τὴν κοντεντζιὸ καὶ κοσουέτα τοῦ [[τὸ]] παρόντος
νησίου νομινάρει καὶ λέγει καὶ ὅποτα ὁ ||¹⁸ Θεὸς ἡθέλει τοὺς στείλει [[...]] κληρονό-
μους ἐκ τῆς σαρκὸς {σ}τους νὰ παίρῃ τὴν προῦκα καὶ ἕτερα· ἀκόμα (καὶ) ||¹⁹ διπλο-
κοντεντζιό, ὡς καθὼς τὸ λέγει, καὶ ἂν ἡθέλῃ κάμου κληρονόμους καὶ οἱ κληρονόμοι
ἤθε ||²⁰ λεν ἀποθάνου, νὰ στρέφονται τὰ πράγματα εἰς ἐκείνους, ποὺ τὰ δίδου. Διὰ
τοῦτο τὸ λοιπὸν ἡ ἄνωθεν ||²¹ δικαιοσύνη καταλεπτῶς καὶ μετὰ μεγάλη στόχασιν γροι-
κῶντας τὰ δικαίωματα [τῶν] ἀμφοτέρων καὶ συλλο ||²² γίζοντας τὴν κοντετζιὸ καὶ
συνθήκας τοῦ ἄνωθεν προκοσυμφώνου καὶ μαρτυρία τοῦ πνευμα ||²³ τικοῦ τῆς ἄνωθεν